

INŠTITÚT HISTÓRIE

Personálne obsadenie inštitútu

profesori:

prof. ThDr. Imrich Belejvanič, CSc.

prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc.

docenti:

doc. PhDr. Miloslava Bodnárová, CSc.

doc. PhDr. Ľibuša Franková, CSc.

doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc.

doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.

doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD.

doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc.

odborní asistenti s PhD./CSc.:

PhDr. Ján Džujko, PhD.

Mgr. Annamária Kónyová, PhD.

Mgr. Ján Adam, PhD.

Mgr. Marcela Domenová, PhD.

Mgr. Karin Fábrová, PhD.

PhDr. Martin Javor, PhD.

PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD.

PhDr. Peter Kovaľ, PhD.

PhDr. Darina Vasiľová, PhD.

odborní asistenti bez PhD./CSc.:

PaedDr. Patrik Derfiňák

Mgr. Ján Endrödi

lektor:

Pásztor Balázs

interní doktorandi:

PaedDr. Marta Sendeková

Mgr. Dagmar Kuzmová

Mgr. Martin Konečný

Mgr. Ivana Škulecová

PhDr. Martin Ďurišin

Mgr. Lucia Marcinková

Mgr. Eva Štefaničová

Mgr. Maroš Melichárek

Mgr. Mária Petrovičová

Z dejín pracoviska

Začiatky vysokoškolského štúdia dejín v Prešove spadajú do roku 1952. V uvedenom roku sa do Prešova z Košíc presťahovala pobočka Pedagogickej fakulty Slovenskej univerzity. Na jej základe vznikla v roku 1953 Vyššia pedagogická škola v Prešove s historickým pracoviskom – Ústavom dejín. V rokoch 1952 – 1959 bol uvedený ústav súčasťou Katedry spoločenských vied a viedol ho Vasiľ Grivna. V 50. rokoch 20. storočia v Ústave dejín pôsobili: Vasiľ Grivna, Tamara Bajcurová, P. Hapák, J. Hlinka, Ladislav Tajták, Oľga Wiedermannová a externe Ferdinand Uličný. V roku 1959 vznikla v Prešove Filozofická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) vládnym výnosom číslo 58/1959, § 16. Ú. v. a spolu s Lekárskou fakultou v Košiciach sa stali prvými fakultami UPJŠ. V tom istom roku vznikol na FF v Prešove UPJŠ v Košiciach aj Ústav dejín, ktorý bol v školskom roku 1961/1962 pretvorený na Katedru dejín a jej vedením bol poverený Vasiľ Grivna (1961 – 1968), neskôr Ladislav Tajták (1968 – 1978). Na katedru postupne prišli: Ferdinand Uličný, Andrej Kováč, Gejza Kočiš, neskôr M. Popovič, Milan Urban a Miloslava Váňová (Bodnárová).

Rozvoj Katedry dejín v nasledujúcom období súvisel s rozvojom Filozofickej fakulty a Pedagogického inštitútu v Prešove, ktorý sa v roku 1964 zmenil na Pedagogickú fakultu UPJŠ. Prípravu budúcich učiteľov zabezpečovali katedry dejín na oboch prešovských fakultách. V roku 1978 boli obe historické pracoviská zlúčené a štúdium dejín pokračovalo na Filozofickej fakulte. Po zlúčení ka-

tedier Katedru dejín na Filozofickej fakulte v Prešove UPJŠ v Košiciach viedli: Michal Danilák (1978 - 1981, 1987 - 1990), Tamara Bajcurová (1982 - 1987), Michal Otčenáš (1990 - 1997) a Ferdinand Uličný (1997 - 1998). Personálne zloženie Katedry dejín sa menilo v súvislosti s odchodom starších pracovníkov a príchodom mladších učiteľov. Okrem interných učiteľov na katedre počas jej histórie pôsobil celý rad externých učiteľov.

Ďalšou organizačnou zmenou bol vznik dvoch pedagogicko-vedeckých pracovísk - Katedry všeobecných dejín a Katedry slovenských dejín a archívniectva 1. septembra 1998 rozdelením pôvodnej Katedry dejín a archívniectva. V rokoch 1978 - 1990 pripravovala Katedra dejín FF UPJŠ učiteľov dejepisu pre všetky typy škôl. V roku 1990 sa štúdium dejín rozšírilo o odbor archívniectvo a katedra sa premenovala na Katedru dejín a archívniectva FF v Prešove UPJŠ v Košiciach.

Vo funkcii vedúceho katedry v období jej vývinu a organizačných zmien pôsobili: Vasiľ Grivna (1959 - 1968), Ladislav Tajták (1968 - 1978), Michal Danilák (1978 - 1981, 1987 - 1990), Tamara Bajcurová (1982 - 1987), Michal Otčenáš (1990 - 1997), Ferdinand Uličný (1997 - 1998), Ján Mojdis (2003 - 2005, Katedra všeobecných dejín), Peter Švorc (2003 - 2005, Katedra slovenských dejín a archívniectva). V roku 2005 na základe zmeny organizačnej štruktúry FF PU v Prešove vznikol zlúčením Katedry všeobecných dejín, Katedry slovenských dejín a archívniectva a Katedry dejín (príčlenenej z Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove) Inštitút histórie FF PU v Prešove (IH). Prvým riaditeľom sa stal Ján Mojdis.

V súčasnosti má IH FF PU v Prešove nasledujúce katedry:

Katedra najstarších dejín a dejín relígií,
Katedra stredovekých a ranonovovekých dejín,
Katedra novovekých a najnovších slovenských dejín,
Katedra novovekých a najnovších všeobecných dejín,
Katedra archívniectva a pomocných vied historických.

K 31. decembru 2008 na IH FF PU v Prešove bolo v 100-percentnom pracovnom pomere 20 učiteľov a jeden zahraničný

lektor, okrem nich členmi IH boli aj deväti interní doktorandi. Z pracoviska v roku 2008 odišiel jeden odborný asistent (PhDr. Ferdinand Uličný) na základe nepredĺženia pracovnej zmluvy a PhDr. Viera Hudečková, CSc., do dôchodku. Prijatý bol jeden odborný asistent na Katedru novovekých a najnovších všeobecných dejín (PhDr. Ján Džujko, PhD.) Odišli dvaja interní doktorandi (Mgr. Lenka Bischof-Almašiová a Mgr. Adela Sopková), avšak prijatí boli štyria noví interní doktorandi (Mgr. Lucia Marcinková, Mgr. Ivana Škulecová, Mgr. Martin Konečný a PhDr. Martin Ďurišin).

Pedagogická činnosť inštitútu

V oblasti pedagogickej činnosti patrí IH FF PU v Prešove medzi najväčšie pracoviská na FF PU. Základnou zmenou v tejto oblasti bol prechod na kreditovú formu štúdia, čím došlo k rozdeleniu vysokoškolského štúdia na trojstupňové, a to v školskom roku 2005/2006. Inštitút histórie sa uchádzal o možnosť zabezpečovať výučbu vo všetkých troch stupňoch štúdia a uchádzal sa aj možnosť práva habilitácií a inaugurácií. Na základe rozhodnutia Akreditačnej komisie Ministerstva školstva SR mal Inštitút histórie v roku 2008 právo otvárať nasledujúce študijné programy:

- Učiteľstvo dejepisu v kombinácii (bakalárska a magisterská forma štúdia),
  - História Bc. a Mgr.,
  - Dejiny relígií Bc. a Mgr.,
  - Archívnictvo Bc. a Mgr.,
  - Všeobecné dejiny – doktorandský program,
  - Slovenské dejiny – doktorandský program,
  - Právo inaugurácií a habilitácií v odbore história.

Prehľad počtu študentov študujúcich na Inštitúte histórie FF PU v Prešove v akademickom roku 2008/2009

Celkový počet:	422 študentov
Archívnictvo:	30 študentov
Dejiny relígií:	19 študentov
História:	128 študentov
Učiteľstvo v komb.:	268 študentov
Interní doktorandi :	10 študentov

Externí doktorandi:	17 študentov
<i>Nekreditové študijné programy:</i>	
Archívniectvo:	12 študentov
História:	16 študentov 7 študentov externé štúdium
Učiteľstvo v komb.:	43 študentov FHPV
<i>Kreditové študijné programy:</i>	
Archívniectvo:	18 študentov
Dejiny relígií:	19 študentov
História:	105 študentov
Učiteľstvo v komb.:	132 študentov

Celkový priemer počtu študentov na 1 učiteľa IH: 22,2.

Najpočetnejšie kombinácie v učiteľských študijných programoch: filozofia a slovenský jazyk a literatúra. Najmenej početné kombinácie: latinský jazyk a literatúra, ukrajinský jazyk a literatúra, ruský jazyk a literatúra.

Zapojenosť jednotlivých učiteľov do pedagogického procesu v uplynulom období nebola vždy proporcionálna, keďže nebolo možné vytvoriť ideálny model, avšak do budúcnosti sa ukazuje, že bude potrebné posilniť personálnu mohúcnosť, predovšetkým v oblasti dejín stredoveku, a taktiež zlepšiť personálne zabezpečenie študijného programu dejiny relígií. Pre najbližšie obdobie je hlavnou úlohou pripraviť nový doktorandský študijný program dejiny relígií. Vypracovanie tohto študijného programu má význam nielen pre naše pracovisko, ale aj pre fakultu, keďže sa ukazuje, že znižujúci sa počet študentov na bakalárskych študijných programoch bude možné kompenzovať síce menším počtom študentov na magisterských a doktorandských programoch, avšak oceňovaných oveľa vyššími koeficientmi, čo by sa malo odraziť na vedeckovýskumných, ale aj pedagogických výkonoch inštitútu. V uplynulom roku nám práve v oblasti zabezpečenia pedagogického procesu museli vypomáhať kolegovia, ktorí externou formou zabezpečovali niektoré disciplíny (PhDr. Gita Geremešová, CSc., Mgr. Katarína Kozáková a RNDr. Jana Fertaľová, PhD.). Nádejou pre nás a pre budúcnosť sú naši doktorandi, a to predovšetkým interní doktorandi.

O organizačnú stránku zabezpečenia pedagogického procesu sa okrem vedúcich katedier starali PhDr. Martin Javor, PhD., a následne od septembra 2008 PhDr. Ján Džujko, PhD. Spomínaní pedagógovia pripravovali rozvrh hodín a aktualizovali obsah študijných programov v akademickom informačnom systéme (AIS), ktorý je dôležitou súčasťou realizácie pedagogického procesu v kreditovej forme štúdia. Problém, ktorý nás uprostred akademického roka zasiahol, sa týkal zmeny akademického informačného systému, keď namiesto AIS bol v decembri 2008 zavedený nový model – modulárny akademický informačný systém MAIS. Problémy sa ukazovali tak v čase zavádzania nového systému, ako aj v mohúcnosti nového modelu, ktorý zatiaľ nie je vylepšením predchádzajúceho modelu, ale je menej „mobilný“ ako prechádzajúci systém. Dúfame, že po jeho úpravách sa situácia aj v tejto oblasti zlepší.

Z hľadiska výsledkov štúdia sa nám ukazuje, že každoročne k nám prichádzajú študenti, ktorí sú menej pripravení zvládať úlohy, ktoré sú na nich kladené počas štúdia. Najviac problémov sa prejavovalo v prvom a druhom ročníku štúdia, v ktorých veľký počet študentov nedokázal zvládnuť prechod zo strednej školy na vysokú školu. Percento neúspešnosti ukončenia prvého ročníka je veľmi vysoké (cca 30 %), pričom práve v uvedených ročníkoch je najviac študentov. Odrazom týchto záverov sú aj počty študentov na jednotlivých študijných programoch, keď sa nám oproti roku 2007 znížil celkový počet študentov o tretinu. Dané číslo nie iba ukazovateľom sledovanosti zvýšenia náročnosti zo strany učiteľov IH, ale aj podcenenia pripravenosti študentov počas štúdia na úlohy, ktoré sú na nich kladené. Uvedenému problému sme venovali osobitnú pozornosť. Riešenie sa ukazuje predovšetkým v tom, že samotní študenti by mali vyvíjať oveľa väčšiu snahu vzdelávať sa. Od septembra 2008 sme na IH začali realizovať aj kreditovú formu magisterského štúdia. Okrem našich študentov (absolventov Bc. študijného programu u nás) k nám prišlo približne 30 študentov z iných pracovísk, čo si vyžadovalo venovať im väčšiu pozornosť. Okrem Bc. a Mgr. formy štúdia IH zabezpečuje aj dva študijné programy v doktorandskej forme štúdia (slovenské dejiny a všeobecné dejiny), na ktorých v minulom akademickom roku študovalo 10 doktorandov. V októbri 2008 úspešne ukončila uvedené

štúdium I doktorandka (Mgr. Lenka Bischof-Almašiová – školiteľka doc. PhDr. Libuša Franková, CSc.). Úspešne ukončili doktorské štúdium aj PhDr. Ján Džujko, PhD., Mgr. Marcela Domenová, PhD., v internej forme štúdia a Mgr. Alena Mišíková, PhD., v externej forme štúdia. K dnešnému dňu vo forme interného štúdia študuje 10 interných doktorandov. Dizertačné skúšky realizovali v minulom akademickom roku 4 interní doktorandi a 5 externí doktorandi (Mgr. Eva Štefaničová, Mgr. Annamária Kónyová, PaedDr. Marta Sendeková., Mgr. Adela Sopková, PhDr. František Chovanec, Mgr. M. Melichárek, PaedDr. Patrik Derfiňák, Mgr. Kucík, Mgr. Slavomíra Otčenášová, PhDr. Richard Pavlovič). V uplynulom období sme realizovali aj hodnotiace stretnutia tak s internými, ako aj externými doktorandmi. Ukazuje sa, že aj do budúcnosti bude takéto stretnutia potrebné realizovať, keďže doktorandská forma štúdia si zaslúži osobitnú pozornosť a závery z uvedených stretnutí sú poučením nielen pre samotných doktorandov, ale aj pre školiteľov a učiteľov, ktorí sa podieľajú na zabezpečení výučby pre doktorandov. Problémy v zabezpečení doktorandskej formy štúdia sme v uplynulom roku nezaregistrovali.

Inštitút histórie od roku 2008 významnou mierou participuje na príprave a realizácii *Dejepisnej olympiády* v Prešovskom samosprávnom kraji, kde odbornými garantmi uvedenej súťaže sú aj pracovníci inštitútu (doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., Mgr. Lucia Marcinková a Mgr. Maroš Melichárek). Súťaž sa realizuje pre žiakov základných a stredných škôl a je významným impulzom pre propagáciu dejín v našom regióne a zároveň aj propagáciou nášho pracoviska.

Zahraničné aktivity Inštitútu histórie FF PU v Prešove

Inštitút histórie FF PU v Prešove svojím vedeckovýskumným zameraním, obsahovou náplňou zabezpečovania pedagogického procesu a celkovým fungovaním rozvíja kontakty s pracoviskami v zahraničí. Vychádzajúc z personálnych, finančných a technických možností sa usiluje o udržanie a rozšírenie vzájomných kontaktov aspoň v rámci stredoeurópskeho a blízkeho západoeurópskeho priestoru. Kontakty a kooperáciu rozvíja s pracoviskami podobného zamerania, predovšetkým v Českej republike, kde

máme veľmi dobrú spoluprácu s Katedrou histórie na FF Univerzity Palackého v Olomouci. IH spolupracuje aj s Ústavom hospodárskych a sociálnych dejín na Univerzite Karlovej v Prahe, ďalej s Ústavom pro soudobé dějiny Akademie věd České republiky, ako aj s ďalšími vedeckovýskumnými pracoviskami v Českej republike. Úspešne sa rozvíja spolupráca s Historickou fakultou Štátnej univerzity v Užhorode (Ukrajina), Inštitútom histórie Vyššej školy pedagogickej v Rzeszowe (Poľsko) a s katedrami dejín Vysokej školy pedagogickej v Egeri a Univerzity v Debrecíne (Maďarsko), s ktorými sme participovali na mnohých podujatiach väčšieho či menšieho rozsahu. Spoločne realizujeme rôzne vedecké podujatia, napríklad vedecké semináre. Pravidelné sú vzájomné návštevy s Katedrou dejín z Univerzity v Debrecíne a Szegede. Začíname tiež kooperovať s Katedrou archívnictva v Poznani v Poľsku.

Vzájomná spolupráca má svoj odraz nielen vo vzájomnej komunikácii, ale aj vo výmene poznatkov, literatúry a taktiež predstavuje pomoc pri zvyšovaní kvalifikovanosti a zlepšovaní graduovanosti našich učiteľov. Máme na mysli predovšetkým vzájomnú účasť v rôznych pracovných komisiách, posudzovanie prác či recenznú činnosť v najrôznejších podobách. Taktiež sa snažíme o vzájomnú prepojenosť v grantovej činnosti, kde má úspešnosť týchto aktivít ešte značné rezervy.

Od svojho vzniku v roku 2005 IH spolupracoval a naďalej spolupracuje s nasledujúcimi zahraničnými pracoviskami:

Česká republika:

- Oddělení novodobých dějín Národního múzea v Prahe,
- Historický ústav AV ČR v Prahe,
- Ústav etnologie, Filosofická fakulta, Univerzita Karlova v Prahe,
- Ústav pro soudobé dějiny AV ČR v Prahe,
- Ústav českých dějín, Filosofická fakulta, Univerzita Karlova v Prahe,
- historické pracoviská na Univerzite Palackého v Olomouci,
- Katedra dějín Filosofická fakulta, Masarykova univerzita v Brne,
- Historický ústav, Filosofická fakulta, Masarykova univerzita v Brne,

- Katedra sociální antropologie, Filosofická fakulta, Západočeská univerzita v Plzni.

Poľsko:

- Instytut Historii, Uniwersytet Rzeszowski Rzeszów,
- Instytut Historii Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznani, Zakład Archiwistyki (Katedra archiwistyki) Poznań,
- Instytut historii UJ, Pracownia dydaktyki historii Kraków,
- Instytut Historyczny, Uniwersytet Wrocławski Wrocław,
- Instytut historii, Wyższa szkoła Pedagogiczna Rzeszów,
- Instytut archeologie, Uniwerszita Jagelonska Krakow.

Ukrajina:

- Historická fakulta Užhorodskij nacional'nyj universitet Užhorod.

Maďarsko:

- Pázmány Péter katolikus egyetem Pilišska Čaba,
- Balassi Bálint intézet Budapešť,
- Univerzita L. Kossutha v Debrecíne,
- Vysoká škola pedagogická v Egeri.

Rakúsko:

- Historisches Institut der Universität Graz,
- Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut Wien,
- Institut für Osteuropäische Geschichte der Universität Wien,
- Herbert-Batliner Europainstitut in Salzburg,
- Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur Wien/Universität Wien.

Nemecko:

- Max-Planck-Institut für Geschichte, Göttingen,
- Seminar für Osteuropäische Geschichte der Universität Köln,
- Ostkirchen Institut Münster.

Dánsko:

- Institut for Kirkekundskab, Arhus Universitet.

USA:

- Kansas State University, Department of Sociology and American Ethnic Studies,

- Texas University, Rómske dokumentačné centrum.
- Kanada:*
- Slovak History and Culture Department of History University of Ottawa,
  - University of Toronto, Department of Ukrainian Studies,
  - Thomson Rivers University Kamloops, Kanada, The Faculty of Arts, Department of Sociology and Anthropology.
- Taliansko:*
- Univerzita v Bologni.

Organizácia a spoluorganizácia vedeckých a odborných konferencií, seminárov a iných podujatí (2007 – 2009)

Slovensko medzi 14. marcom 1939 a salzburskými rokovaniami (Slovenská republika 1939 – 1945 očami mladých historikov VI)

Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou. Prešov 24. – 26. 4. 2007

Cirkvi a ich vplyv na formovanie národného vedomia národov a národností v strednej Európe (19. storočie – prvá polovica 20. storočia)

Medzinárodná vedecká konferencia. Prešov 2. – 4. 5. 2007

Osobnosti ruskej a ukrajinskej emigrácie na východnom Slovensku

Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou. Prešov 8. – 10. 11. 2007

Szlovák-magyar történeész konferencia

Medzinárodná vedecká konferencia. Szeged 15. 11. 2007

Imrich Thököly (1657 – 1705)

Medzinárodná vedecká konferencia. Prešov 22. – 23. 11. 2007

Odborná prednáška výskumného pracovníka ÚPN Mgr. Mateja Medveckého, PhD., pre študentov na tému *Vznik ŠTB a nástup komunistickej totality*. Prešov 25. 4. 2007

Odborná prednáška veľvyslanca Vasila Grivnu pre študentov 4. a 5. ročníka odboru učiteľstvo dejepisu a história na tému *Vnútropolitický vývoj Ruskej federácie v 90. rokoch 20. storočia*. Prešov 3. 12. 2007

Duchovné bohatstvo východného Slovenska – Knižná kultúra.

Odborný seminár. Prešov, ŠVK 23. – 24. 9. 2008

Konferencia slovenských a maďarských historikov II.

Prešov 18. 11. 2008

Armáda ako faktor československých vzťahov.

Vedecký seminár. Svidník 20. – 23. 4. 2009

Migrácie obyvateľov východnej Európy do strednej Európy a na Slovensko (1900 – 1945).

Medzinárodná vedecká konferencia . Prešov 12. – 13. 5. 2009

Členstvá v zahraničných a domácich odborných grémiách a spoločnostiach (2008/09)

Prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.

- *Acta Judaica* – SNM Bratislava
- *Acta Collegii Evangelici Prešovienis* – BÚ VD Prešov
- Edičná rada Vydavateľstva Prešovskej univerzity v Prešove – predseda
- podpredseda Vedeckej rady PU v Prešove
- člen Vedeckej rady FF PU v Prešove
- člen Vedeckej rady Fakulty stredoeurópskych štúdií UKF Nitra

Prof. PhDr. Peter Švorc, CSc.

- člen redakčnej rady vedeckého časopisu *Kirchliche Zeitgeschichte*. Göttingen (Nemecko)
- podpredseda výboru Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV v Bratislave
- člen Slovenského národného komitétu historikov SHS pri SAV v Bratislave
- člen redakčnej rady *Annales historici Presoviensis*, IH FF PU v Prešove
- predseda redakčnej rady internetového časopisu *Dejiny: internetový časopis Inštitútu histórie FF PU v Prešove*. Dostupný na internete: <http://dejiny.unipo.sk>. ISSN 1337-0707.
- člen redakčnej rady časopisu *História – revue*, Historický ústav SAV v Bratislave
- člen Česko-slovenskej komisie historikov
- člen Slovensko-ukrajinskej komisie historikov
- člen Vedeckej rady PU v Prešove
- člen Vedeckej rady FF PU v Prešove

- predseda Historickéj spoločnosti kráľovského mesta Prešov

Doc. PhDr. Milica Bodnárová, CSc.

- členka Vedeckej archívnej rady MV SR
- členka Archívnej rady ECAV

Doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc.

- členka Slovensko-ruskej komisie historikov pri Národnom komitáte Slovenska
- členka Slovensko-ukrajinskej komisie historikov (tajomníčka) pri Národnom komitáte Slovenska

Doc. PhDr. Libuša Franková, CSc.:

- členka redakčnej rady internetového časopisu *Dejiny: internetový časopis Inštitútu histórie FF PU v Prešove*. Dostupný na internete: <http://dejiny.unipo.sk>. ISSN 1337-0707
- členka Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV v Bratislave
- členka Historického odboru Matice slovenskej v Bratislave
- členka Gemerskej vlastivednej spoločnosti v Rimavskej Sobotě
- členka Muzeálnej slovenskej spoločnosti v Martine
- členka výboru občianskeho združenia Historická spoločnosť kráľovského mesta Prešov

Doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.

- člen Česko-slovensko-francúzskej komisie historikov
- člen Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV v Bratislave
- člen Vedeckej rady FF PU v Prešove
- člen redakčnej rady internetového časopisu *Dejiny: internetový časopis Inštitútu histórie FF PU v Prešove*. Dostupný na internete: <http://dejiny.unipo.sk>. ISSN 1337-0707
- člen Historického odboru Matice slovenskej v Bratislave
- člen redakčnej rady *Annales historici Presoviensis*, IH FF PU v Prešove
- člen Rady *Internetová ročenka FF PU*

Doc. PhDr. Martin Pekár, PhD.

- predseda redakčnej rady *Annales historici Presoviensis*, IH FF PU v Prešove
- člen redakčnej rady *Pamäť národa*. ÚPN Bratislava
- člen redakčnej rady *Acta historica Neosoliensia*, FHV UMB Banská Bystrica
- člen Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV v Bratislave
- člen Spišského dejepisného spolku

Doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc.

- člen Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV v Nitre
- člen redakčnej rady internetového časopisu *Dejiny: internetový časopis Inštitútu histórie FF PU v Prešove*. Dostupný na internete: <http://dejiny.unipo.sk>. ISSN 1337-0707
- člen redakčnej rady časopisu *Východoslovenský pravek*

PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD.

- členka Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV v Bratislave

PhDr. Darina Vasiľová, PhD.:

- členka redakčnej rady a zodpovedná redaktorka internetového časopisu *Dejiny: internetový časopis Inštitútu histórie FF PU v Prešove*. Dostupný na internete: <http://dejiny.unipo.sk>. ISSN 1337-0707
- členka Historického odboru Matice slovenskej v Bratislave

Mgr. Marcela Domenová, PhD.

- Spoločnosť slovenských archivárov
- Spolok slovenských knihovníkov – bibliografická sekcia

Mgr. Ján Endrödi

- člen Spišského dejepisného spolku

Mgr. Karin Fábrová, PhD.

- členka Slovenskej historickej spoločnosti SAV v Bratislave

Mgr. Mária Petrovičová

- členka Spoločnosti slovenských archivárov

Vedeckovýskumná a publikačná činnosť na Inštitúte histórie FF PU v Prešove

Vedeckovýskumná a publikačná činnosť IH FF v Prešove znamenala v posledných rokoch posun – extenzívny, ako aj intenzívny. Napriek tomu, že v priebehu posledného obdobia sme mali k danej problematike niekoľko zasadnutí Rady IH FF PU v Prešove, nepodarilo sa nám názorovo zjednotiť svoje predstavy o prioritách rozvoja v tejto oblasti. Uvedená skutočnosť vyplýva z toho, že oblasti vedeckovýskumného zamerania jednotlivých pracovníkov IH sú tematicky, ako aj chronologicky veľmi široké, pričom možnosti rozvoja danej oblasti sú veľmi závislé od grantovej úspešnosti. Grantová úspešnosť však nemotivuje záujemcov o vytváranie širších vedeckých kolektívov (nízky finančné ohodnotenie projektov VEGA, KEGA). Možnosť vytvoriť väčšie a silnejšie vedecké kolektívy predstavujú projekty APVV či zahraničné granty.

Inštitút histórie pokračuje v doterajšom rozvoji vedeckovýskumnej činnosti na základe doterajších osvedčených foriem (VEGA, KEGA a pod.), ktoré sa rozvíjajú na pracoviskách FF a v spolupráci s inými pracoviskami na projektoch APVV. Od roku 2006 boli na pracovisku riešené nasledujúce vedecké grantové projekty VEGA, KEGA, ale aj inštitucionálne projekty, koordinátormi ktorých boli členovia IH, resp. išlo o projekty, na ktorých participovali členovia IH (granty získané inými vedeckovýskumnými a pedagogickými pracoviskami):

Grantové projekty VEGA a KEGA

1) *Grantový projekt VEGA č. 1/3741/06 – Konfesionalita ako faktor formovania národného povedomia v interetnickom prostredí (východné Slovensko v 18. až 20. storočí)*

- koordinátor: prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. (Grant získala FF PU v Prešove)
- zástupca koordinátora: doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc.

- spoluriešitelia: doc. PhDr. Libuša Franková, CSc., PhDr. Peter Kovaľ, PhD., PhDr. Darina Vasiľová, PhD., PhDr. Ján Džujko, PhD.

- doba riešenia: 2006 – 2008

2) *Grantový projekt VEGA č. 1/4537/07 – Osobnosti prešovského školstva z radov študentov v historickom kontexte 17. – prvej polovice 20. storočia (Slovník)*

- koordinátorka: PhDr. Darina Vasiľová, PhD. (Grant získala FF PU v Prešove)

- zástupkyňa koordinátorky: doc. PhDr. Libuša Franková, CSc.

- spoluriešitelia: PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD., doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., Mgr. Ivana Škulecová

- doba riešenia: 2007 – 2009

3) *Grantový projekt VEGA – Andrej Hlinka a Ferdinand Juriga – ľudový smer slovenskej politiky*

- koordinátor: PhDr. Miroslav Pekník, CSc. (Grant získal Politologický ústav SAV Bratislava)

- spoluriešiteľka: PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD.

- doba riešenia: 2007 – 2009

4) *Grantový projekt KEGA č. 3/4114/06 – Rozširovanie edukačných kompetencií pedagogických pracovníkov*

- koordinátor: doc. RNDr. Vladimír Šebeň, PhD. (Grant získala FHPV PU v Prešove)

- spoluriešiteľka: PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD.

- doba riešenia: 2006 – 2008

5) *VEGA č. 1/0739/09 Byzancia učiteľka Západu*

- koordinátor: prof. ThDr. Imrich Belejkanič, CSc.

- spoluriešitelia: doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc., PaedDr. Patrik Derfiňák, PaedDr. Marta Sendeková, Mgr. Dagmar Kuzmová

- doba riešenia: 2007 – 2009

6) VEGA MŠ SR č. 1/4690/07 – *Konfesionalizácia na Slovensku v 16.-17. storočí a jej teologický, spoločenský a kultúrny rozmer*

• koordinátor: prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. (Grant získala FF PU v Prešove)

• doba riešenia: 2007 – 2009

7) VEGA č. 1/4538/07 – *Odraz vojny a totalitného politického systému v živote mestského organizmu* (Grant získala FF PU v Prešove)

• koordinátor: PaedDr. Martin Pekár, PhD.

• doba riešenia: 2007 – 2009

8) VEGA č. 1/4539/07 – *Slobodomurárske hnutie na Slovensku*

• koordinátor: PhDr. Martin Javor, PhD. (Grant získala FF PU v Prešove)

• doba riešenia: 2007 – 2009

9) VEGA č. 1/0092/09 – *Multikultúrny a multietnický charakter východoslovenských miest a jeho vplyv na zlomové udalosti v ich dejinách 19. a 20. storočia (Šarišská župa)*

• koordinátor: prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. (Grant získala FF PU v Prešove)

• zástupca koordinátora: doc. PhDr. Libuša Franková, CSc.

• spoluriešitelia: PhDr. Peter Kovaľ, PhD., PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD., PaedDr. Patrik Derfiňák, PhDr. Martin Ďurišin

• doba riešenia: 2009 – 2011

Projekty APVV

1) APVV – 0380-07. *Vzťah slovenskej historiografie k inonárodným historiografiám v 20. storočí*

• koordinátor: prof. PhDr. Michal Otčenáš, CSc.

• spoluriešiteľka: doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc., prof. PhDr. P. Švorc, CSc.

• Doba riešenia: 2008 – 2010

2) APVV 51-047505 – *Maďarská menšina na Slovensku v procese transformácie po roku 1989*

• koordinátor: prof. PaedDr. Štefan Šutaj, DrSc.

- spoluriešiteľ: PaedDr. Martin Pekár, PhD.
- doba riešenia: 2004 – 2008

Medzinárodné projekty

Zborník *Cirkvi a národy strednej Európy (1800 – 1950)*. Ed.: Peter Švorc – Ľubica Harbuľová – Karl Schwarz. Prešov: Universum, 2008. 358 s. ISBN978-80-89046-47-8.

Zborník vydaný ako výstup grantu GZ 4.120/0077-Präs.3a/2007 (udelený: Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Kultur, Wien)

Inštitucionálne projekty

1) *Inštitucionálny výskumný projekt na FF PU v Prešove č.9/IVP/2006 – Slovenské dejiny 1780 – 1918 v kontexte formovania moderného slovenského národa*

- koordinátor: doc. PhDr. Libuša Franková, CSc.
- spoluriešitelia: PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD., PhDr. Peter Kovaľ, PhD., Mgr. Lenka Almášiová
- doba riešenia: 2006 – 2008

2) *Inštitucionálny projekt FF PU č. 10/IVP/2006 – Politická emigrácia z Ruska a východné Slovensko (1918 – 1945)*

- koordinátor: doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, PhD.
- doba riešenia: 2006 – 2008

V súčasnosti pracovisko pripravuje nové možnosti prepojenia pracovníkov celého IH na získanie medzinárodných grantov, prípadne sa usiluje zapojiť do medzinárodných grantov na iných pracoviskách. Tiež sa usilujeme vytvárať nové formy z hľadiska väčšieho využívania a napojenia na projekty na iných pracoviskách fakulty či univerzity vydávaním rôznych publikácií, či zborníkov v printovej, ako aj v elektronickej podobe na webovej stránke inštitútu. Inštitút histórie pravidelne vydáva časopis *Annales historici Presoviensis*, ktorého číslo 8. vyšlo v roku 2009. Predsedom redakčnej rady časopisu je doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD., ktorému sa podarilo doposiaľ udržať v slovenskej odbornej verejnosti

jeho kvalitu a renomé. Časopis, vychádzajúci raz ročne, má ambíciu v budúcnosti dostať sa do najvyšších vedeckých databáz. Podobné ambície má aj ďalšie periodikum Inštitútu historie – v elektronickej podobe dvakrát ročne vychádzajúci internetový časopis *Dejiny* (www.dejiny.unipo.sk), pod vedením predsedu redakčnej rady časopisu prof. PhDr. Petra Švorca, CSc., a zodpovednej redaktorky PhDr. Dariny Vasilovej, PhD. Časopisy umožňujú členom inštitútu a odborníkom v oblasti dejín prezentovať výsledky svojho vedeckého výskumu. Možnosť svojej odbornej prezentácie majú v periodikách aj doktorandi inštitútu.

Na IH sa snažíme sledovať výsledky publikačnej činnosti nielen raz ročne na základe správ o výsledkoch tejto činnosti, ale aj tým, že PaedDr. Patrik Derfiňák pravidelne sústreďuje všetky výsledky publikačných aktivít našich členov, zaraďuje ich do jednotlivých kategórií a výsledky odovzdáva do Univerzitetnej knižnice PU. Vďaka tomu za posledné roky iba veľmi málo hodnotených kategórií publikačných aktivít zostalo mimo knižných databáz UK.

Inštitút histórie sa snažil zapájať doktorandov, ale aj študentov do niektorých aktivít vedeckovýskumnej činnosti aj prostredníctvom študentskej vedeckej konferencie (ŠVK). Uvedenú oblasť na IH zodpovedne garantuje koordinátorka ŠVOČ PhDr. Nadežda Jurčišinová, PhD.

Na IH rozvíjame spoluprácu s pracoviskami podobného zamerania v zahraničí, predovšetkým v Čechách, Rakúsku, Nemecku, Maďarsku, Poľsku, Ukrajine, a budeme naďalej prehlbovať spoluprácu s doterajšími partnerskými pracoviskami doma aj v zahraničí v oblasti vedy a výskumu. V rámci programu ERASMUS absolvovali na IH v roku 2009 svoje učiteľské mobility traja kolegovia z Poľska, z Inštitútu histórie Fakulty sociológie a histórie Rzeszowskej univerzity a jedna kolegyňa z Českej republiky z Katedry histórie Fakulty prírodovedno-humanitnej a pedagogickej Technickej univerzity v Liberci. Zahraniční hostia ponúkli pre študentov, ale aj pre pedagógov zaujímavé prednáškové cykly. V súčasnosti má IH okrem spomínaných inštitútov uzavreté bilaterálne dohody aj s historickými pracoviskami v Maďarsku, Veľkej Británii a Estónsku.

V minulom roku sme navrhli udelenie čestného titulu Doctor honoris causa PU v Prešove Univ. Prof. Dr. Karlovi Schwarzovi z

Universität Wien, Evangelisch-Theologische Fakultät, za jeho významnú pomoc nášmu pracovisku a FF PU pri realizácii vzájomnej spolupráce s Viedenskou univerzitou.

Inštitút histórie patrí na FF PU medzi najväčšie pracoviská, čo sa týka počtu pedagogických zamestnancov, ale aj študentov. Z hľadiska vedeckovýskumného zamerania sú aktivity členov IH primerané možnostiam tak z hľadiska povinnosti vysokoškolského pedagóga, ako aj finančných a materiálnych podmienok. V uplynulom období sa v uvedenej oblasti realizovali všetci členovia IH. Prezentujú to aj výsledky dosiahnuté v jednotlivých rokoch. Musíme však zdôrazniť, že nie je v našich silách zmapovať podrobnejšie všetky oblasti aktivít pracovníkov IH. Časový priestor a rôzne iné povinnosti (materské dovolenky, choroby a pod.) nám neumožnili zachytiť všetky výstupy a aktivity našich zamestnancov. Výsledky vedeckovýskumného bádania však poukazujú, že vedecký výskum sa aj naďalej na našom pracovisku rozvíja veľmi intenzívne. Snažili sme sa sústrediť na niektoré kľúčové oblasti, snahou bolo participovať na vytvorení centra excelentnosti (prof. PhDr. Peter Švorc, CSc.), avšak aj z objektívnych dôvodov uvedená snaha nebola realizovaná. Jednou z príčin daného stavu je aj vysokoškolská legislatíva, ktorá núti profesorov a docentov byť vedúcimi riešiteľmi vedeckých projektov, čo následne vedie k tomu, že sa výskum triešti na menšie kolektívy. Dôkazom je aj u nás vysoký počet vedeckovýskumných projektov, avšak s malým finančným ohodnotením. V dôsledku tohto faktu nie sme schopní dostatočne konkurovať technickým a prírodným vedám. Druhým problémom, ktorý nám sťažuje širší rozvoj vedeckovýskumných aktivít, je vysoká úväzková zaťaženosť väčšiny učiteľov IH. Pomerne vysoký počet študentov znamená aj vyššie úväzky, viac bakalárskych a diplomových prác, viac skúšania. Okrem toho naše pracovisko rozvíja aj doktorandské študijné programy: všeobecné dejiny a slovenské dejiny. V internej doktorandúre je 10 študentov a okrem toho zabezpečujeme aj štúdium v externej forme, na ktorej participujú ďalší študenti. To si vyžaduje od všetkých profesorov a docentov ďalšie rozšírenie pedagogických a iných povinností. Napriek uvedeným ťažkostiam sú podľa nášho názoru výsledky nášho pracoviska akceptovateľné.

Rozvojové zámery Inštitútu histórie

Inštitút histórie ponúka aj do budúcnosti širokú ponuku študijných programov vo všetkých formách štúdia, keďže po poslednej akreditácii v roku 2009 jeho úspešnosť pri získavaní akreditácie bola veľmi dobrá, o čom svedčí záverečné hodnotenie Akreditačnej komisie, keď historické vedy na FF PU boli hodnotené zaradením do kategórie „A“. Akreditované boli všetky študijné programy bakalárske, magisterské, doktorandské a získali sme tiež práva habilitácií a inaugurácií v histórii a slovenských dejinách. Tieto ukazovatele dopĺňa aj pomerne dobrý ukazovateľ personálnych potencií pracoviska. V posledných rokoch je naďalej dostatočný záujem o štúdium v jednotlivých ponúkaných študijných programoch a aj propagácia (v roku 2008/2009 – 2 stretnutia so stredoškolkami, vypracovanie propagačného materiálu o Inštitúte) sa ukázali ako správne cesty rozvoja pracoviska. Inštitút okrem toho ponúka dostatočne širokú paletu medzifakultných študijných programov. V budúcnosti bude v procese akreditácie a reakreditácie potrebné využívať doterajšie možnosti a skúsenosti pri tvorbe nových študijných programov a brať do úvahy možnosti vytvárania príležitostí na samostatné individuálne štúdium, na samostatnú aktívnu prácu študentov s domácou a zahraničnou knižnou a časopiseckou literatúrou. Ako významný aktivizačný počin sa ukazuje aj využívanie odborného potenciálu inštitútu na to, aby štúdium na inštitúte bolo vysoko kompetentné, profesionálne, príjemné a povzbudzujúce. Naďalej bude potrebné využívať podnety učiteľov a študentov pre ďalší rozvoj pracoviska, podporovať študentské, ale aj učiteľské mobility, povzbudzovať študentov k študentskej vedeckej činnosti a vytvárať možnosti na prezentáciu odborných výsledkov práce. Medzi silné stránky IH patrí aj skúsený a erudovaný a vekovo vyrovnaný vedeckovýskumný a pedagogický personál s mnohostranným medzinárodným ukotvením, ktorý má početné a produktívne medzinárodné vzťahy na inštitucionálnej aj personálnej úrovni. Medzi príležitosti IH do budúcnosti patrí využitie možnosti zapojenia do aktivít zahraničných pracovísk na ich vyžiadanie či hľadanie menej finančne náročných aktivít a rozširovanie možnosti štúdia v zahraničí (Erasmus, SAIA

atď). Medzi pozitívne trendy rozvoja IH zaradujeme tú skutočnosť, že IH je pracoviskom, ktoré umožňuje kvalifikačný rast a vedecký postup svojich členov. IH už každoročne preukazuje veľmi dobre ukazovatele rozvoja vedeckovýskumnej a publikačnej činnosti a nové možnosti realizácie sa ukazujú aj v rámci celoživotného vzdelávania.

Autor:
Doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.